

مشكاة

تفسير قرآن کریم

جلد دوم

سورة نقره (۱-۴۶)

محمد علی انصاری

مؤسسه فرهنگی بیان هدایت نور

مشکاة، تفسیر قرآن کریم، جلد دوم
محمد علی انصاری

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۱

شمارگان: ۱۵۰۰

قطع: وزیری

قیمت: ۱۵۵۰۰ تومان

سرشناسه: انصاری، محمد علی، ۱۳۳۲

عنوان و نام پدیدآور: تفسیر مشکاة، محمد علی انصاری

مشخصات نشر: مشهد، انتشارات بیان هدایت نور، ۱۳۹۱

مشخصات ظاهری: ج ۲، ۶۲۱ ص

شابک (جلد ۲): ۰ - ۵۳ - ۸۴۷۲ - ۹۶۴ - ۹۷۸

شابک (دوره): ۳ - ۵۲ - ۸۴۷۲ - ۹۶۴ - ۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: فهرست تفصیلی، نمایه و کتابنامه، ص ۵۴۳ تا ۶۲۱

موضوع: قرآن، تفاسیر شیعه، تفسیر سورة بقره (آیات ۲۶-۱)

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ت ۷ ۸۵۶ الف ۹۸/ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۷۹

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۲۶۶۲۹۸۵

طراح جلد و صفحه‌آرایی: واحد گرافیک مؤسسه بیان هدایت نور

امور چاپ: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس

دفتر مرکزی: مشهد، بلوار شهید دستغیب، فرهاد ۲۲

تلفن: ۰۵۱۱-۸۹۰۴۵۰۰

حق چاپ محفوظ است.

فهرست

۱۷	درآمدی بر سوره
۲۱	آیه ﴿۱﴾
۲۱	۱. نگاهی به حروف مقطعه
۲۹	آیه ﴿۲﴾
۲۹	۱. راز اشاره دور و نزدیک به قرآن
۳۰	۱.۱. پاسخ اول
۳۵	۲.۱. پاسخ دوم
۳۷	۲. واژه پژوهی «کتاب»
۳۹	۳. بررسی «لا» در «لَا رَيْبَ فِيهِ»
۴۰	۴. واکاوی واژه «ریب»
۴۱	۵. نفی «ریب» از قرآن کریم
۴۸	۶. هدایتگری قرآن
۵۱	۷. چرایی اختصاص هدایت به متقین
۵۲	۱.۷. پاسخ اول
۵۳	۲.۷. پاسخ دوم
۵۴	۳.۷. پاسخ سوم
۵۵	۸. واژه پژوهی «تقوا»
۵۹	۹. مراتب تقوا
۶۵	آیه ﴿۳﴾
۶۵	۱. ایمان به غیب
۶۶	۲. معنای فعل «أَمِنَ» در قرآن

۷۱	۳. واکاوی واژه «غیب»
۷۳	۴. مصادیق غیب
۷۳	۱.۴. خداوند سبحان
۷۴	۲.۴. حقیقت وحی
۷۵	۳.۴. قیامت
۷۵	۴.۴. مالئکه
۷۶	۵.۴. دولت مهدوی
۷۸	۵. شهود غیب
۸۱	۶. نماز؛ نماد ارتباط با خداوند
۸۱	۱.۶. اهداف پیامبران الهی
۸۳	۲.۶. نماز در ادیان الهی
۸۵	۳.۶. واژه پژوهی «صلاة»
۸۸	۴.۶. مفهوم اقامه نماز
۹۲	۷. انفاق؛ نماد ارتباط با خلق
۹۵	۱.۷. اقسام انفاق
۹۵	۱.۱.۷. انفاق واجب
۹۵	۲.۱.۷. انفاق مستحب
۹۷	۲.۷. ویژگی های انفاق متقین
۹۸	۱.۲.۷. میانه روی در انفاق
۹۸	۲.۲.۷. انفاق از حلال
۱۰۰	۳.۲.۷. انفاق مادی و معنوی
۱۰۲	آیه ﴿۴﴾
۱۰۲	۱. ایمان به آموزه های وحیانی پیامبر ﷺ و انبیای پیشین
۱۰۶	۲. نبوت عامه و نبوت خاصه
۱۱۱	۳. یقین به آخرت
۱۱۳	۴. یقین؛ قله ایمان

آیه ﴿۵۵﴾	۱۱۷
۱. هدایت یافتگان حقیقی	۱۱۸
۲. واژه کاوی «فلاح»	۱۲۰
آیه ﴿۶۶﴾	۱۲۳
۱. واژه کاوی «کافر»	۱۲۴
۲. مراحل کفر	۱۲۶
۳. وجوه کفر در قرآن	۱۲۶
۴. واژه کاوی «انذار»	۱۲۹
۵. تأثیر انذار بر کافران	۱۲۹
آیه ﴿۷۷﴾	۱۳۲
۱. واکاوی واژگان «ختم» و «غشاة»	۱۳۲
۲. بسته شدن راه‌های ادراک کافران	۱۳۳
۳. علت اسناد ختم قلب کافران به خداوند	۱۳۶
۴. عذاب؛ سرانجام کافران	۱۴۱
آیه ﴿۸۸﴾	۱۴۵
۱. واژه پڑوهی «نابس»	۱۴۵
۲. چگونگی شکل‌گیری حزب نفاق	۱۴۹
۳. بطلان ایمان منافقان	۱۵۱
۴. وضعیت اعمال منافقان	۱۵۲
آیه ﴿۹۹﴾	۱۵۴
۱. واژه کاوی «خُدعه»	۱۵۴
۲. حقیقت خُدعه منافقان با خداوند	۱۵۶
آیه ﴿۱۰۶﴾	۱۶۲
۱. واژه کاوی «قلب» در قرآن	۱۶۲
۲. واکاوی واژه «مَرَض»	۱۶۵
۳. پیامبران الهی؛ طیبیان جان	۱۶۶

۱۶۹	۴. اسناد فزونی بیمار دلی منافقان به خداوند
۱۷۰	۵. عذاب دردناک منافقان
۱۷۲	آیات ۱۱۱ و ۱۱۲
۱۷۲	۱. واکاوی واژگان «صلاح» و «فساد»
۱۷۳	۲. انواع فساد
۱۷۵	۳. بطلان ادعای صلاحیت منافقان
۱۷۷	آیه ۱۱۳
۱۷۸	۱. مصادیق «ناس» در آیه
۱۷۹	۲. واژه کاوی «سفیه»
۱۸۲	۳. داوری خداوند درباره ادعای منافقان
۱۸۴	آیه ۱۱۴
۱۸۴	۱. عملکرد دوگانه منافقان
۱۸۶	۲. استهزاء؛ شیوه رفتاری منافقان
۱۸۷	آیه ۱۱۵
۱۸۷	۱. مفهوم استهزای خداوند
۱۹۰	۲. «استدراج»؛ عقوبت دیگر منافقان
۱۹۴	۳. کوردلی؛ نتیجه طغیان منافقان
۱۹۶	آیه ۱۱۶
۱۹۶	۱. واژه پژوهی «اشتراء»
۱۹۹	۲. تجارت مادی و معنوی
۲۰۲	۳. جایگزینی هدایت با ضلالت توسط منافقان
۲۰۳	۴. فرجام تجارت زبان‌بار منافقان
۲۰۵	آیه ۱۱۷
۲۰۶	۱. مثال و نقش آن در تثبیت مفاهیم
۲۰۸	۲. واکاوی واژه «استَوْقَدَ»
۲۰۹	۳. واژه‌شناسی «ضیاء»

۲۱۰	۴. رهاشدن منافقان در ظلمت نفاق
۲۱۲	۵. اسلام ظاهری منافقان
۲۱۴	۶. علت تشبیه جمع به مفرد در آیه
۲۱۵	۷. تفاوت «مِثْل» و «مَثَل» در قرآن
۲۱۸	آیه ﴿۱۸﴾
۲۱۸	۱. ویژگی‌های سه‌گانه منافقان
۲۲۲	آیات ﴿۱۹﴾ و ﴿۲۰﴾
۲۲۳	۱. دومین مثال درباره منافقان
۲۲۵	۲. مفهوم تشبیهات مطرح شده در این آیات
۲۲۸	۳. چگونگی احاطه خداوند بر مخلوقات
۲۲۹	۴. مثال دیگری از وضعیت منافقان
۲۳۰	۵. تفاوت مشیت خداوند با اراده او
۲۳۲	آیه ﴿۲۱﴾
۲۳۳	۱. خطاب‌های دل‌نواز خداوند
۲۳۳	۲. مفهوم عبادت
۲۳۵	۳. ابعاد عبادت
۲۳۷	۴. فلسفه عبادت
۲۳۹	۵. عبودیت؛ شاهراه تقوا
۲۴۱	آیه ﴿۲۲﴾
۲۴۱	۱. زمین؛ مهد آسودگی
۲۴۴	۲. نعمت نزولات آسمانی
۲۴۶	۳. نعمت «ثمرات» رنگارنگ
۲۴۷	۴. خداوند بی‌شبیه و بی‌مانند
۲۵۰	آیات ﴿۲۳﴾ و ﴿۲۴﴾
۲۵۱	۱. معجزه؛ گواه صدق پیامبران
۲۵۳	۲. تفاوت «رَبِّی» با «شک»

۲۵۴	۳. تحدی قرآن
۲۵۷	۴. خطاب زیبای «عَبْدَنَا»
۲۵۸	۵. مرجع ضمیر در «مِثْلَهُ»
۲۵۹	۶. تفاوت معنایی «لَمْ» و «لَنْ»
۲۶۰	۷. تلاش عاجزان قرآنستیزان
۲۶۴	۸. چیستی آتش جهنم
۲۶۵	۹. مهیابودن کنونی بهشت و جهنم
۲۶۷	۱۰. وجوه اعجاز قرآن
۲۶۷	۱.۱۰. اعجاز لفظی
۲۶۸	۱.۱.۱۰. سبک بیانی، منحصر به فرد
۲۷۲	۲.۱.۱۰. فصاحت و بلاغت
۲۷۶	۳.۱.۱۰. چیدمان منظم حروف و کلمات
۲۷۷	۴.۱.۱۰. ویژگی های آوامعنائی
۲۸۰	۵.۱.۱۰. جایگزین ناپذیری واژگان
۲۸۰	۶.۱.۱۰. قابلیت فهم همگانی
۲۸۱	۲.۱.۰. اعجاز معنوی
۲۸۱	۱.۲.۱۰. بیان اعتقادات و معارف ناب
۲۸۵	۲.۲.۱۰. تشریع و قانون گذاری
۲۸۵	۳.۲.۱۰. بیان فضایل و رذایل اخلاقی
۲۸۶	۴.۲.۱۰. بیان اخبار غیبی
۲۸۷	۵.۲.۱۰. بیان حقایق علمی
۲۸۸	۶.۲.۱۰. جامعیت
۲۸۹	۷.۲.۱۰. نداشتن تناقض
۲۹۱	آیه ﴿۲۵﴾
۲۹۲	۱. انذار و تبشیر؛ دو راهکار تبلیغی پیامبران
۲۹۴	۲. جایگاه و اصالت عمل از نگاه قرآن

۲۹۵	۳. مفهوم عمل صالح
۲۹۶	۴. بهشت؛ جایگاه اهل ایمان
۲۹۸	۵. مفهوم رزق الهی
۳۰۰	۶. رزق متشابه بهشتیان
۳۰۲	۷. همسران بهشتی
۳۰۲	۸. طهارت همسران بهشتیان
۳۰۴	۹. جاودانگی در بهشت
۳۰۶	آیه ﴿۲۶﴾
۳۰۷	۱. توجه خداوند به مخلوقات ناچیز
۳۰۹	۲. واکاوی واژه «حیاء»
۳۱۱	۳. چرایی تمثیل به پشه
۳۱۴	۴. برخورد دو گانه با مثال‌های قرآن
۳۱۷	۵. واژه پژوهی «فسق»
۳۱۸	آیه ﴿۲۷﴾
۳۱۸	۱. نقض پیمان الهی
۳۲۱	۲. فرجام زیان‌بار فاسقان
۳۲۲	آیه ﴿۲۸﴾
۳۲۲	۱. پرسش خداوند از کافران
۳۲۳	۲. واکاوی واژگان «موت» و «اماته»
۳۲۶	۳. عالم برزخ؛ حد فاصل دنیا و آخرت
۳۲۹	۴. مفهوم بازگشت به خداوند در قیامت
۳۳۱	آیه ﴿۲۹﴾
۳۳۱	۱. واژه‌کاوی «خلق»
۳۳۳	۲. آسمان‌های هفت گانه
۳۳۷	آیه ﴿۳۰﴾
۳۳۸	۱. داستان حضرت آدم علیه السلام در دیگر کتب آسمانی

۳۳۸	۲. علت تکرار ماجرای حضرت آدم علیه السلام در قرآن
۳۳۸	۱.۲. تقویت روحیه پیامبر صلی الله علیه و آله
۳۳۹	۲.۲. یادآوری رابطه خداوند با انسان
۳۴۰	۳.۲. بیان رازهای مختلف با صحنه پردازی های متفاوت
۳۴۱	۴.۲. شناساندن جایگاه انسان در خلقت
۳۴۲	۳. سخن گفتن خداوند با ملائکه
۳۴۴	۴. نقش فرشتگان در عالم
۳۴۷	۵. واژه کاوی «خلیفه»
۳۴۸	۶. شئون خلیفه از نگاه قرآن
۳۴۹	۷. واکنش ملائکه به خلافت حضرت آدم علیه السلام
۳۵۳	۸. تسبیح و تقدیس ملائکه
۳۵۶	۹. تفاوت تسبیح و تقدیس
۳۵۸	آیات ﴿۳۱﴾ و ﴿۳۲﴾
۳۵۸	۱. چگونگی آموزش توسط خداوند
۳۶۰	۲. نقش تعلیم الهی در شخصیت انسان
۳۶۱	۳. ارکان تعلیم و تعلم
۳۶۲	۴. واکاوی واژگان «بشر» و «انسان» و «آدم»
۳۶۵	۵. مراد از تعلیم اسماء به حضرت آدم علیه السلام
۳۶۸	۶. ادب عذرخواهی ملائکه
۳۷۱	آیه ﴿۳۳﴾
۳۷۲	۱. علم خداوند به احوال فرشتگان
۳۷۳	آیه ﴿۳۴﴾
۳۷۴	۱. سجده فرشتگان بر حضرت آدم علیه السلام
۳۸۰	۲. واژه پژوهی «ابلیس»
۳۸۱	۳. نگاهی به ماهیت ابلیس
۳۸۷	۴. علت امتناع ابلیس از سجده بر حضرت آدم علیه السلام

۳۸۸	۵. واکاوی واژه «استکبار»
۳۹۱	۶. کفر ابلیس به خداوند
۳۹۳	آیه ﴿۳۵﴾
۳۹۳	۱. زوجیت؛ عامل آرامش انسان
۳۹۶	۲. واژه کاوی «حوّا»
۳۹۷	۳. «جَنَّتْ»: مسکن آدم و حوّا
۴۰۰	۴. بررسی عبارت «وَلَا تَقْرَبَا»
۴۰۳	۵. چستی درخت ممنوعه
۴۰۶	۶. ظلم آدم و حوّا
۴۰۹	آیه ﴿۳۶﴾
۴۰۹	۱. ازالال شیطان و اخراج آدم و حوّا
۴۱۱	۲. چگونگی ازالال شیطان
۴۱۳	۳. حقیقت هبوط
۴۱۵	۴. مخاطبان امر الهی
۴۱۷	۵. سکونت در زمین و دشمنی آدمیان
۴۱۹	آیه ﴿۳۷﴾
۴۲۰	۱. مفهوم «تَلَقَّى» به حضرت آدم علیه السلام
۴۲۲	۲. اهمیت مقام تربیت
۴۲۳	۳. مراد از «کلمات» در توبه حضرت آدم علیه السلام
۴۲۷	۴. توبه زیبای آدم و حوّا
۴۲۸	۵. مفهوم توبه خداوند
۴۳۳	آیات ﴿۳۸﴾ و ﴿۳۹﴾
۴۳۴	۱. علت تکرار فعل «أَهْبِطُوا»
۴۳۴	۲. مراتب هدایت الهی
۴۳۷	۳. فرجام نیک تبعیت از هدایت
۴۳۸	۴. سرانجام کفر و تکذیب آیات الهی

آیه ﴿۴۰﴾	۴۴۰
۱. اهمیت شناخت بنی اسرائیل	۴۴۰
۲. واکاوی واژه «بنی اسرائیل»	۴۴۴
۳. ذکر؛ راه زدودن غفلت	۴۴۶
۴. یادکرد نعمت	۴۴۷
۵. اقسام نعمت بر بنای چگونگی علت	۴۴۹
۶. عهد الهی	۴۴۹
۷. مفهوم «رَهَب» در قبال خداوند	۴۵۲
۸. رهبانیت از منظر اسلام	۴۵۳
آیه ﴿۴۱﴾	۴۵۶
۱. چگونگی ارتباط ادیان الهی	۴۵۶
۲. قرآن؛ تصدیق کننده کتب آسمانی پیشین	۴۵۷
۳. کم بهایی قرآن در نگاه بنی اسرائیل	۴۶۰
۴. تقوا؛ برترین راه مصونیت	۴۶۱
آیه ﴿۴۲﴾	۴۶۴
۱. واکاوی واژگان «لَبَس» و «کتمان»	۴۶۴
۲. جعل و کتمان حق در تاریخ بنی اسرائیل	۴۶۶
آیه ﴿۴۳﴾	۴۶۹
۱. نیاز روح به تغذیه روحانی	۴۷۰
۲. نقش نماز در تقویت روح	۴۷۱
۳. مفهوم اقامه نماز	۴۷۲
۴. زکات؛ عامل دیگر تقویت روح	۴۷۷
۵. جایگاه رکوع در عبادت	۴۷۹
۶. اهمیت عبادت جمعی	۴۸۰
آیه ﴿۴۴﴾	۴۸۳
۱. واژه پژوهی «بِرَّ»	۴۸۴

۴۸۵	۲. واکاوی واژه «نسیان»
۴۸۶	۳. مذمت خودفراموشی
۴۹۰	۴. مؤاخذه علمای بنی اسرائیل
۴۹۱	۵. لزوم هماهنگی قول و عمل
۴۹۲	۶. اهمیت تعلیم و تربیت عملی
۴۹۶	۷. مفهوم «تلاوت» و تفاوت آن با «قرائت»
۴۹۸	۸. نگاهی به مفهوم عقل
۵۰۱	آیه «۴۵»
۵۰۲	۱. واکاوی واژه «استعانت» و تفاوت آن با «نصرت»
۵۰۳	۲. واژه‌پژوهی «صبر»
۵۰۶	۳. گستره صبر و جلوه آن در فضایل اخلاقی
۵۰۶	۱.۳. پرهیز از جزع
۵۰۷	۲.۳. زهد و قناعت
۵۰۸	۳.۳. شجاعت
۵۰۹	۴.۳. کتمان سرّ
۵۱۰	۵.۳. روزه
۵۱۱	۶.۳. عفت
۵۱۲	۷.۳. کظم غیظ
۵۱۴	۴. اقسام صبر
۵۱۶	۵. معرفت و محبت؛ ارکان صبر در وجود انسان
۵۱۸	۶. جایگاه صابران در قرآن
۵۱۹	۷. «صلاة»؛ حقیقت شرعی
۵۲۲	۸. در نگاه متفاوت به نماز
۵۲۴	۹. ابعاد استعانت از نماز
۵۲۴	۱.۹. یاد خداوند
۵۲۵	۲.۹. تطهیر گناهان

۵۲۷	۳.۹. کبرز دایی
۵۲۸	۴.۹. تشرّف به گفت و گوی مستقیم با خداوند
۵۲۹	۵.۹. نظم گرفتن زندگی انسان
۵۳۰	۶.۹. پذیرش سایر اعمال
۵۳۲	۱۰. تفاوت خشوع و خشوع
۵۳۴	آیه ﴿۴۶﴾
۵۳۴	۱. مفهوم «ظن» به ملاقات خداوند
۵۳۸	۲. لقای خداوند؛ مقام حاشان
۵۴۱	۳. مفهوم «رجوع الی الله»
۵۴۵	فهرست تفصیلی
۵۶۷	نمایه آیات
۵۹۳	نمایه روایات
۶۰۳	نمایه اشعار
۶۰۹	نمایه اعلام
۶۱۳	کتابنامه